

ochranu republiky, bude mu uvážiti, zda nespadá veřejný zpěv obou hymen »Gott erhalte« a »Heil Dir im Siegeskranz« pod trestní sankci čís. 1 Šu 14 zákona, t. j. zda nelze jednání obžalovaného v tomto směru kvalifikovati spíše jako veřejné pobuřování buď proti státu (pro jeho vznik) nebo proti demokraticko-republikánské formě státní. Nalézacímu soudu bude při tom zkoumati, zda obžalovaný oním účinným prostředkem, hrou a zpěvem státních a dynastických hymen monarchistických států, na jejichž troskách vznikl Československý stát, se snažil působiti na cit svých posluchačů ve smyslu Čs. státu nepřiznivém; neboť, předváděl-li jim slavné a v minulosti vítězné monarchie a jejich dynastie jako vzor a ideál státního zřízení, pak se po případě snažil tím vyvolati v nich duševní stav, Čs. státu s demokraticko-republikánským zřízením nepřiznivý a pobuřovati proti němu, ať již pro jeho vznik anebo pro jeho ústavní formu, nebo pro obojí. Že použitý prostředek byl k vyvolání takového účinku obžalovaným způsobitelným, mohlo by případně plynouti z úvahy, že obžalovaný hrál a zpíval před obecností národní menšiny, jejíž část dodnes nenašla správného poměru k novému státu a s jeho vznikem a trváním se nemůže smířiti.

Čís. 1916.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

K pojmu »pobuřování«.

Přečin Šu 14 čís. 1 zákona jest deliktem ohrožovacím. Nezáleží na tom, měla-li činnost pachatelova nějaký zevní účinek; stačí, byl-li projev pachatelův způsobilý a pachatel zamýšlel vyvolati zášť nebo opovržení proti některému z právních statků tam jmenovaných.

Spadá sem výрек ke komunistické mládeži, aby šla klidně k odvodům, cvičila se ve zbraní a nezapoměla, že je kmenem příští rudé armády.

(Rozh. ze dne 4. března 1925, Zm I 32/25).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 28. listopadu 1924, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin rušení obecného míru podle Šu 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Rozsudek první stolice zjišťuje, že obžalovaný prohlásil v řeči, již tlumočil při oslavě 1. máje požadavky komunistické mládeže, mezi jiným, aby dělnická mládež šla klidně k odvodům, dostála své vojenské povinnosti a cvičila se ve zbraních, aby však nezapoměla, že jsou kmenem příští rudé armády. Přes zjištění těchto vět, v nichž shledala obžaloba projev, že přijde v Čs. státě na místo nynějšího vojska vojsko rudé, tudíž na místo nynější ústavy ústava republiky sovětské, a proto pobuřování proti samostatnosti, správněji proti demokraticko-republikánské formě Čs. republiky podle Šu 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky,

sproštuje napadený rozsudek obžalovaného z obžaloby z důvodů, 1) že slovu »armáda« není rozuměti ve smyslu »branná moc«, protože obžalovaný tvrdí, že slovem »armáda« rozuměl davy dělnické a nemínil jím brannou moc, a protože toto zodpovídání se jest potvrzeno výpověďmi svědků, kteří rovněž nepojali slovo »armáda« ve smyslu »branná moc«, 2) že bylo mluveno o budoucnosti. Onen výrok napadá zmateční stížnost důvodem zmatečnosti podle čís. 5 Šu 281 tr. ř., vytýkajíc, že výrok je stížen vadami nedostatku důvodů, neúplnosti a vnitřního rozporu. Lze ponechati stranou, zda tyto výtky s hlediska výslovně uplatňovaného zmatku obstojí, čili nic. Neboť stížnost dovozuje, že výrazu »rudá armáda« nelze podle slovního znění a smyslu celého projevu rozuměti jinak, než že jest jím míněna branná moc, vojensky organizovaná, ve zbraních cvičená. Tyto vývody poukazují zřetelně k výtce, že napadený rozsudek neposuzuje závadný projev v jeho celistvosti a podle vnitřní souvislosti jednotlivých jeho částí, nýbrž vychází v úvahách, zda je tu projev s hlediska trestního zákona závadný čili nic, toliko z části zjištěného projevu. Výtka rovná se námitce, že právně závazné složky zjištěného skutku nedošly ve výroku prvé stolice hodnocení a že tím bylo zákona použito neúplně, tudíž nesprávně po rozumu čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. Obžalovaný hájil se sice tím, že slovem »armáda« míní davy dělníků a že to tak nemínil, jak to stojí v obžalobě; avšak v předchozím líčení děje popřel výslovně, že řekl, že se (mladíci na vojně) mají cvičiti ve zbraních. A ze svědků, jichž výpovědi napadený rozsudek cituje, potvrdil sice K., že podle jeho dojmu obžalovaný nemínil armádu ve smyslu vojenském, a J., že armádou jest rozuměti dělnictvo v jeho celistvosti, kdežto svědek L. o smyslu projevu vůbec se nevyjádřil. Avšak žádný z těchto svědků nedosvědčil celého projevu, rozsudkem zjištěného, a žádný z nich neuvedl, že obžalovaný použil věty, že se mládež má cvičiti ve zbraních. Přidal-li se nalézací soud bez vlastního rozboru projevu k výkladu jeho obžalovaným a jmenovanými svědky, vzal tím i neúplný skutkový podklad, z něhož tento výklad byl jmenovanými osobami odvozen, za svůj podklad a učinil předmětem úvah o smyslu, významu a obsahu projevu toliko jeho část, ač správné použití zákona káže, by předmětem úvah o právním významu zjištěného skutku byl celek jeho ve všech složkách, obzvláště aby předmětem úvah o významu, smyslu a dosahu, t. j. o výkladu projevu, pro jeho právní hodnocení rozhodném, byl celý projev, obžalobou stíhaný a rozsudkem zjištěný, nikoliv pouze jeho část. Opomenul-li nalézací soud, jak dovozeno, větu, aby se mládež cvičila ve zbraních, ač ji zjistil a ač řádné přihlížení k ní může vésti k jinému výkladu slova »armáda«, než jaký uplatňovaly osoby, jejichž výklad soud prostě převzal, jest tento výklad výsledkem neúplného hodnocení zjištěného děje a proto též výsledkem nesprávného použití zákona.

Právně pochybeným jest i druhý důvod. Dle Šu 14 čís. 1 zák. na ochranu republiky je trestným, kdo veřejně nebo před více lidmi nebo více lidí pobuřuje proti některému z právních statků tam uvedených. Pobuřováním rozumí zákon, jak vyplývá ze srovnání nadpisu a textu Šu 300 tr. zák., poněcování k zášti neb opovržení (nebo k bezdůvodným stížnostem). Pobuřování jest tedy jakékoliv intelektuelní působení na jiné, jež je způsobitelným a směřuje podle úmyslu pachatelova k tomu, by

se v nich vytvořila duševní nálada, jež si přeje zániku právního statku, proti němuž se pobuřuje, buď násilnostmi (zášť, smýšlení zvláště nepřátelské), nebo jiným způsobem (opovržení, smýšlení vzpouzející se proti dalšímu trvání statku) a proto je s to, vybíjeti se v činech, škodlivých statku, na který se útočí, nebo zdržeti jiné osoby od přispění statku na pomoc proti takovým činům. Podle toho chce zákon právní statky v Šu 14 čís. 1 uvedené zajistiti i proti nebezpečí, které hrozí z vyličené nálady obyvatelstva (jeho části) zákazem činnosti, jež směřuje ku zjednání takového duševního stavu, samé o sobě. Je-li takto přečin Šu 14 čís. 1 deliktem ohrožovacím, t. j. takovým činem trestným, jehož podstata nepředpokládá určitého škodného výsledku, nesejde na tom, zda měla činnost pachatelova vůbec nějaký zevní účinek, a zda přiblížil se zevní účinek více či méně ke skutečnému poškození právního statku, který cení zákon tak vysoce, že jej chrání i proti pouhému ohrožování. Proto nezáleží na tom, že bylo, jak nalézací soud zdůrazňuje, mluveno o budoucnosti, t. j. patrně, že utvoření a použití rudé armády (ku změně demokraticko-republikánské formy Čsl. republiky) mělo nastati teprve v době příští, a nezáleželo by ani na okolnosti, odvodním spisem obžalovaného zdůrazňované, že posluchači obžalovaného neprojevili nikterak souhlasu se slovy obžalovaného. Rozhodným jest jen, zda, čeho rozsudek prvé stolice nepopírá, ovšem také nezjišťuje, projev obžalovaného byl způsobitý a obžalovaný zamýšlel, vyvolati v posluchačstvu zášť aneb opovržení proti některému z právních statků v Šu 14 čís. 1 jmenovaných. Již takové, byť pro okamžik bezvýsledné snahy ohrožují nerušené trvání těchto statků. Učíť vývin dějin, že přeměny těchto statků připravují se pozvolna tím, že se zjednává nálada přeměně příznivá veřejnými nebo tajnými rozhovory a získáváním přívrženců.

Obžalovaný jest na omylu, stavě závadný projev na roveň heslu »Proletáři všech zemí, spojte se«. Uskutečnění sociálních myšlenek a cílů dělnictva, jehož má podle tohoto hesla býti dosaženo spoluprací všeho dělnictva, může se díti i za dalšího trvání statků v Šu 14 čís. 1 chráněných, kdežto výhradná, všechny ostatní vrstvy občanstva z účasti na vládě vylučující vláda dělnictva, již hlásá a již chce pomocí vlastního (rudého) vojska dosíci strana komunistická, není jinak možnou, než za současného zrušení demokraticko-republikánské formy Československé republiky. A projev obžalovaného může zdůrazněním vojenského výcviku a poukazem na rudou armádu nasvědčovati tomu, že přeměna státní formy Čsl. republiky má se, ovšem v budoucnosti, uskutečniti nikoliv cestou evoluce, nýbrž cestou revoluce, t. j. prostředky násilnými.

Čís. 1917.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. ve znění zákona z 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n.).

Utsanovení článku I. čís. 1 zákona čís. 80/24 není pouhým autentickým výkladem slova »nájemné«, nýbrž stanoví novou skutkovou podstatu trestných činů, dosud pod § 8 zák. čís. 568/1919 nespadajících.

Souběh zákona čís. 568/1919 se zákonem čís. 80/1924.

(Rozh. ze dne 6. března 1925, Zm I 725/24.)